

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Vitæ S. Ferdinandi, Regis Castellæ Et Legionis, Ejus
Nominis Tertii**

Papebrochius, Daniel

Antverpiæ, 1684

§. I. Antiqui Actorum hic dandorum Scriptores.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42333

AD VITAM ET ACTA
S. FERDINANDI III
REGIS CASTELLÆ ET LEGIONIS,
COMMENTARIUS PRÆVIUS

DANIELIS PAPEBROCHII E SOC. JESU.

§. I. De antiquis Actorum hic dandorum
scriptoribus.

Idem Mauri, qui nominatissimam sub Romanis Imperatoribus ac Gothicis Regibus Hispalim, anno DCCXIII cum reliqua Bætica, cujus ipsa Metropolis erat, redegerunt in potestatem; sicut sacra profanaque omnia ad suum conformarunt arbitrium, ita etiam no-

men commutaverunt, & dixerunt Seviliam; quod eorum lingua Domum opulentam seu divitiis abundantem significare, discimus ex descriptione Andalusie inserta lib. 17 Atlantis seu Geographiæ Blaviane. Hanc cum Mauris eripisset anno MCCXLVIII Rex Ferdinandus, sui nominis Tertius, cognomento Sanctus, resumpta Latine scribentibus prior appellatio est, posterior in usu vulgi mansit. Mutatis civibus, non fuit mutata etiam fortuna urbis & opulentia: præ cunctis tamen divitiis ejus estimandus est ipse, qui post restitutam in ea Christianam Religionem, & dotatam munificentissime Ecclesiam, non solum Regni sedem ibi elegit habere quoad postea vixit, sed etiam sepulcrum pretiosissimus ipse thesaurus urbis.

2. Eo regnante, prius quam ista fierent, floruerunt in Hispania nobiles duo scriptores, Rudericus Ximenez, Archiepiscopus Toletanus in Castella, ab anno MCCVIII usque ad MCCXLV; & Lucas, Tudenfis Diaconus, postea Rodericus Toletanus & Lucas Tudenfis, coevi, Episco-

A

Episco-

Episcopus in Gallecia, usque ad annum MCCXL. Primus novem suos de Rebus Hispania libros perduxit ad annum MCCXIII; secundus, cum adhuc Diaconus esset, mundi chronicon contexit usque ad annum MCCXXXVII. Ex his Rudericus, eo majoris fidei censendus est, quo plurimum rerum quas scribit testis certior, utpote Regia castra saepe secutus, & omnium Regni negotiorum particeps: nec tamen contemnendus secundus, cui magis propositum fuisse videtur sancti Regis virtutes persequi. Viriusque igitur contextum hic damus: & pro iis qui utrique deficiunt annis, suum cuique addimus supplementum, ex antiquioribus, quae nancisci potuimus Hispanicis monumentis. Deficienti circa finem Tudensis contextui (quem primo loco dare placet sub titulo Vitae brevioris) succurret Legenda vetusta, quam reperimus in libro Flos Sanctorum dicto, editionis Hispalensis anni MDXXXII. Roderici verba invariata, ex Francofurtensi anni MDCCIII editione desumpta, inteximus Actis prolixioribus Chronicae, in Codice Ms. Hispalensis ecclesiae Hispanice reperta & quatenus opus fuit Latine reddita. secundum editionem Vallisoletanam anni MDLV sumptam ex alia vetustiori, forsitan Hispalensi anni MDXV, uti apparet ex Prologo.

Supplentur
ex Veteri le-
genda et
vetustiori
chronica:

3 Legendam istam tempore Catholicorum Regum Ferdinandi & Isabellae, adeoque ante finem seculi XV aut initio sequentis compositam esse, colligitur ex Miraculo XI, ibidem relato. Chronica multo antiquior est, & tantum non à corvo Auctore conscripta; quod intelligitur, non solum quia sic consequenter scriptae fuerunt Chronica Regum subsequentiū, Alphonfi Sapientis, Sancii IV, Ferdinandi IV, Alphonfi XI (quarum posteriores duas etiam habemus, impressas iisdem typis circa annum MDL, alias duas vehementer optamus nancisci) sed etiam, quia Alphonfus Sapiens scripsit ipse, aut nomine suo scribendam curavit, vulgari gentis lingua, Chronicam Hispaniae generalem, quae similiter dicitur impressa haberi anno MDLII, & à nobis eque desideratur. Etenim ex variis locis utriusque Chronicae, inter se collatis ab Alphonso Morgado, infra laudando, manifeste apparet, iisdem fere verbis

hic sub Al-
phonso san-
cti Regis fi-
lio

verbis Chronicam utramque procedere, ita ut unam ex altera sumptam esse oporteat.

4. Præterea cum in Chronica Ferdinandea Cap. 74 agitur de Mezquita majori Maurorum, post captam Hispalim in ecclesiam Cathedralem, sub titulo S. Mariæ, jussu Regis Sancti conversâ, & Cap. 78 de ejusdem ibidem sepulturâ; nulla omnino fit mentio, aut novæ ecclesiæ, augustiori quàm nunc conspicitur fabricâ construi cæptæ, aut corporis tali occasione ^{aut saltem} translati ad aliud veteris Mezquita sacellum novæ ecclesiæ ^{sub ejusdem} contiguum, quod mansit sub titulo Capellæ Regiæ usque ad ^{nepote Sancti} annum MDLXXIX, quando ad novam Capellam titulus hic ^{scripta} transit una cum corporibus Regiis. Atqui Morgadus scribit, haud multis post Sancti mortem annis ea de re cogitari cæptum; Espinosa vero expresse asserit, sub Rege Sancio, Sancti nepote, qui anno MCCXCV cecidit è vivis, datum fuisse operi augustissimo initium. Quibus positis superfluum est loqui de quatuor inauratis spheris, supra turrim ecclesiæ olim lucentibus, quæ describuntur num. 185, velut tum cum Chronica componeretur adhuc stantes; licet constet ex Morgado, quod anno MCCCXCIV terremotu excussa comminutæque fuerint, nec reposita amplius. Vnum addiderim, editionis antiquæ auctorem Sebastianum Martinez, in Proæmio ad lectorem, protestari, quod fideliter inhererit verbis Ms. Codicis; nisi quod aliqua, usu omnino obsoleta, mutanda putaverit in aliam usitatiora; quod in Chronicis Ferdinandi IV & Alphonsi XI factum ab eo non legimus.

5. Post Toletanum atque Tudensem, inter Scriptores Latinos de S. Ferdinando, tertius nominandus venit ^{Imago ex} Alphonsus à Cartagena, ex Episcopo Zamorensi post annum ^{Alphonso} MCCCCXII usque ad XXXIV Burgenfis Antistes, in ^{Zamorensi.} Rerum Hispanicarum Anacephalæosi cap. 83 ubi more suo, ut ceterorum Regum, sic etiam hujus imaginem proponens, Depingitur, inquit, Fernandus armatus in equo, prope civitatem Sevillam, quodam Arabe dante ei claves, quia civitas illa, per longam & strictam obsidionem ab eo afflictâ, in deditionem ejus devenit. Tacet de diademate & titulo Sancti: sed similiter de utroque

tacuit capite 26, agens de S. Hermenigildo.

6 Quartus inter Latinos venit Rodericus Sancius, post Ovetensem & Zamorrensem Episcopatus administratos, factus penultimo vite anno, Christi MCCCCLXX, Palentinus Episcopus, nescio cur apud Bayonium & in Summario sepius dictus Gerundensis: qui Historiam Hispanicam partibus quatuor deduxit. Hic parte 3 cap. 40 ait, quod nullus ante eum (scilicet Ferdinandum) bellis felicius aut in pace moderatior fuit. Et hoc ipsum ex precedenti capite egregie probari potest, ubi legitur, quod interrogatus, cur longe plus regni fines auxisset quam multi ejus progenitores, quippe qui recuperavit quod illi perdidit; respondisse fertur verbum, suo auctore & sempiterna commemoratione dignum: Patres, inquit, mei fortassis animo gerebant principatum terrenum exaltare potius, quam fidem plantare; augere sibi populum multum, sed non stabilire divinum cultum: quare decepti sunt in adinventio-nibus suis. Itaque ad caelum oculos vertens, Tu Domine, qui scis corda & renes hominum, nosti, quia non meam, sed tuam gloriam quaero; non tam caducorum regnorum, quam fidei tuae Christianaeque religionis augmentum desidero. Ita ille, qui locus in Summario Processuum tribuitur Michaeli Macuhero, veluti insertus ejus libro, cui titulus Concordia monarchiae Ecclesiasticae, ignoti nobis aevi scriptori, neque in novissima Bibliotheca Nicolai Antonii nominato: aequae autem ignota nobis sunt Annalia Hispanica, allegata à praedicto Roderico Santio, & Martinus Cusentinus, ex quo idem se dicit accepisse quod sequitur.

Prophetia
de eo ex
Martino
Cusentino,

7 Hujus gloriosi Regis tempore, quoddam mirabile ad nostrae Catholicae fidei exaltationem accidisse fertur. Nam (ut Martinus Cusentinus scribit) cum apud Toletum quidam Judaeus, gratia ampliandi vineam suam, rupem comminisset; in medio saxi concavitas reperta est, ubi liber erat folia lignea habens, descriptus tribus linguis, Hebraeis, Graecis & La-

La-

Latinis; scriptura vero quasi unius psalterii videbatur. Hic liber de triplici mundo diserebat ab Abraham usque ad Antichristum; Principium vero tertii libri ita incipiebat, à Christo sic exordiens: In tertio mundo filius Dei nascetur in mundo ex virgine Maria, patieturque pro salute hominum. Quod cum Judæus conspiceret, statim cum familia sua sacro fonte renatus est. In fine itaque libri dicebatur, quod tempore Fernandi Regis inveniri debebat [proprietates hominum uniuscujusque mundi exprimendo.] Eadem leguntur in Chronico Nicolai Trivetti Dominicanus, sub annum MCCCVII scripto in Anglia, insertoque Spicilegiis Acherianis tom. 8, quasi acciderint anno MCCL, & interferuntur verba inter [] relata. Multum autem ab Hispanis recentioribus ista ponderantur, uti etiam in Summario Processuum num. 17, tamquam singulare opus Providentiæ divinæ, famuli sui nomen, quinque minimum seculis prius quam nasceretur, revelantis ei, qui ipsum librum ibi abscondisse presumitur sub ingressum Maurorum in Hispaniam. Verum, ut ingenue fatear, dum considero, in illo tam mirabiliter, ut pretenditur, invento libro, velut auctoris Christo prioris, nihil repertum ob quod mereretur ad notitiam posterorum transmitti, nisi istum de Messia nascituro locum, & notam temporis quo esset repericendus; vehementer metuo, ne simili fraude, qua superiori seculo refosse sunt laminae ac scripturae quaedam, sub nominibus S. Jacobi ac discipulorum ejus abditæ prope Granatam, ab Apostolica Sede pridem severe prohibita vulgari, nunc autem etiam gravissimis judiciis condemnata; sic etiam S. Ferdinandi ævo liber iste fuerit primum abditus, deinde erutus à Iudæo, aliud quam par est lucrum per baptismi susceptionem captante: atque ita tota res mera fabula sit.

cujus fidei